

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 6.5.2013
COM(2013) 249 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Екологосъобразна инфраструктура (ЕИ) — увеличаване на природния капитал на
Европа**

{SWD(2013) 155 final}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Екологосъобразна инфраструктура (ЕИ) — увеличаване на природния капитал на Европа

1.1. Контекст

Човешкото общество зависи от ползите природата, които природата предоставя, като например храна, суровини, чиста вода, чист въздух, регулиране на климата, естествено отводняване, опрашване на растенията и възможности за отдих¹. Много от тези ползи, често наричани екосистемни услуги, се използват обаче сякаш са неизчерпаеми и се разглеждат като безплатни блага, чиято действителна стойност не се оценява напълно. Това може да доведе до това публичните органи да прибягват до изграждане на изкуствена („сива“) инфраструктура в замяна на природосъобразни решения като естественото отводняване. По този начин в Европа продължаваме да влошаваме природния си капитал, като застрашаваме своята дългосрочна устойчивост и способността си да се справим с екологични сътресения. Както е посочено в Пътната карта за ефективно използване на ресурсите², трябва вече да опазим нашия природен капитал и да оценим правилно екосистемните услуги като част от усилията в посока на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, който е приоритетната цел на стратегията „Европа 2020“³. В пътната карта инвестирането в екологосъобразна инфраструктура (ЕИ) се определя като важна стъпка към опазването на природния капитал. Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2020 г.⁴ включва ангажимент на Комисията да разработи стратегия за ЕИ⁵. В Пътната карта за ефективно използване на ресурсите се посочва, че Комисията ще изготви съобщение за ЕИ. С настоящия документ Комисията изпълнява тези ангажименти⁶. В него се излага как действия на равнище ЕС могат да създадат добавена стойност към местните инициативи, които се провеждат в момента.

1.2. Какво означава екологосъобразна инфраструктура?

ЕИ е успешно изпитан инструмент за осигуряване на екологични, икономически и социални ползи чрез природосъобразни решения. Тя ни помага да разберем стойността

¹ COM(2012) 710 final, Предложение за Решение на Европейския парламент и на Съвета относно Обща програма на Европейския съюз за действие за околната среда до 2020 г. „Благоденствие в рамките на нашата планета“.

² COM(2011) 571 окончателен, ОВ С 37, 10.2.2012 г.

³ COM(2010) 2020 окончателен, ОВ С 88, 19.3.2011 г.

⁴ COM(2011) 244 окончателен, ОВ С 264, 8.9.2011 г.

⁵ В заключенията си относно стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2020 г. Съветът по околна среда (6/11) „подчертава значението на зелената инфраструктура също и като принос за по-нататъшно интегриране на аспектите на биологичното разнообразие в другите политики на ЕС; и приветства ангажимента на Комисията да разработи до 2012 г. стратегия за зелена инфраструктура“. Европейският парламент (5/12) „настоятелно призовава Комисията да приеме конкретна Стратегия относно зелена инфраструктура най-късно до 2012 г., чиято основна цел е опазване на биологичното разнообразие“.

⁶ По-подробна техническа информация относно екологосъобразната инфраструктура може да бъде намерена в Работния документ на службите на Комисията, приет едновременно с настоящото съобщение SWD(2013) 155 final.

на ползите, които природата предоставя на човешкото общество, и да мобилизираме инвестиции за тяхно поддържане и увеличаване. Тя също така помага да се избегне скъпото изграждане на инфраструктура, когато природата често предлага по-евтини и по-трайни решения, много от които създават и възможности за работа на местно ниво. Екологосъобразната инфраструктура се основава на принципа, че опазването и подобряването на природата и природните процеси, както и многото ползи, които човешкото общество получава от природата, съзнателно се интегрират в териториалното устройство и планиране. В сравнение със „сивата“ инфраструктура, която служи само за една единствена цел, „зелената“ има много предимства. Тя не ограничава териториалното развитие, а насърчава природосъобразните решения, ако те се окажат най-добрият вариант. Понякога тя може да представлява алтернатива на стандартната „сива“ инфраструктура, или да я допълва.

Съществуват много дефиниции на ЕИ⁷. Поради това е трудно всички аспекти да се обхванат в един кратък параграф. За целите на настоящото съобщение обаче се използва следното работно определение:

ЕИ: стратегически планирана мрежа на естествени и полуестествени райони и други елементи на околната среда, която е конструирана и се управлява така, че да осигурява най-разнообразни екосистемни услуги. Мрежата включва зелени площи (или „сини“ — ако става въпрос за водни екосистеми) и други физически елементи в сухоземни (включително крайбрежни) и морски райони. На сушата ЕИ се среща както в селски, така и в градски райони.

2. ПРИНОСЪТ НА ЕИ КЪМ ПОЛИТИКИТЕ НА ЕС

2.1. Въведение

ЕИ може да допринесе значително за ефективното провеждане на всички политики, при които някои или всички от желаните цели могат да бъдат постигнати изцяло или частично чрез природосъобразни решения. По правило възвръщаемостта на инвестиции в ЕИ е висока, а общият преглед на възстановителните проекти обикновено показва съотношение на разходите и ползите, възлизащо на 3:75.⁸

2.2. Регионална политика

В предложенията на Комисията за Кохезионния фонд⁹ и Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР)¹⁰ екологосъобразната инфраструктура се определя конкретно като един от инвестиционните приоритети. Признава се, че тя допринася за целите на регионалната политика и за устойчив растеж в Европа¹¹ и улеснява интелигентния и устойчив растеж чрез интелигентно специализиране¹².

⁷ Зелена инфраструктура и териториално сближаване. Европейска агенция за околната среда (2011 г.) Технически доклад № 18/2011. Вж. също http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/docs/Green_Infrastructure.pdf

⁸ Nellemann, C., Corcoran, E. (изд.) 2010 г. Dead Planet, Living Planet — Biodiversity and ecosystem restoration for sustainable development. A rapid response Assessment. UNEP, GRID-Arendal.

⁹ COM(2011) 612 final/2.

¹⁰ COM(2011) 614 final.

¹¹ COM (2011) 17 окончателен, Приносът на регионалната политика за устойчив растеж в рамките на стратегия „Европа 2020“. Работен документ на службите на Комисията, SEC(2011) 92 final.

¹² „Connecting smart and sustainable growth through smart specialisation.“ Европейска комисия, 2012 г.

Клетка 1: Природното и културното наследство са част от териториалния капитал и идентичността на ЕС. Екологичните ценности, качеството на околната среда и културното наследство са от съществено значение за благосъстоянието и икономическото развитие. Прекомерната експлоатация на тези природни ресурси се определя като заплаха за териториалното развитие. Съвместната работа с природата и в хармония с местния ландшафт, за да се осигуряват основни стоки и услуги чрез проекти на ЗИ, използвайки подход, ориентиран към местните условия, е ефективна по отношение на разходите и запазва физическите характеристики и идентичността на населеното място.¹³

Решения с ЕИ са особено важни в градската среда, в която живеят над 60 % от населението на ЕС¹⁴. Екологосъобразна инфраструктура в градовете има предимства за здравето, като например чист въздух и по-добро качество на водата. Здравите екосистеми намаляват и разпространението на векторно преносими заболявания. Екологосъобразната инфраструктура в градските райони създава по-силно чувство за общност и засилва връзката с доброволното сътрудничество на гражданското общество, освен това тя спомага за борбата със социалното изключване и изолация. Тя е от полза за отделния човек и за обществото във физическо, психическо, емоционално и социално-икономическо отношение. ЕИ създава възможности за свързване на градските и селските райони, както и места, привлекателни места за живеене и работа¹⁵. С производство на храни в градски условия и обществени градини, които са ефективни образователни инструменти за учениците, но най-вече предизвикват интереса на младежта, ЕИ възстановява връзката между производството и потреблението на храните и спомага за увеличаване на възприеманата им стойност. Инвестициите в ЕИ имат значителен потенциал за засилване на регионалното и градското развитие, включително чрез запазване или създаване на работни места¹⁶.

Клетка 2: Използване на земята вместо климатични инсталации — и същевременно икономия на средства. По-ниската влажност в градските райони поради липса на растителност и повишеното поглъщане на слънчева енергия, причинено от тъмни асфалтирани или бетонни повърхности, са основните причини за факта, че в градовете е често с няколко градуса по-топло отколкото в околностите им. Това явление, познато като ефект на градския топлинен остров, може да се окаже много вреден за здравето на уязвимите групи хора, като хронично болните и възрастните хора., особено по време на горещините. Влажният въздух, който природата предоставя безплатно, би могъл да бъде изкуствено генериран, като се използва електроенергия за изпаряване на водата, но според преценките това би струвало около 500 000 EUR на хектар. Съвместната работа с природата и използването на ЕИ в градска среда, например под формата на паркове с богато биологично разнообразие, зелени площи и коридори на свеж въздух, могат да помогнат за смекчаване на ефекта на градския топлинен остров¹⁷.

2.3. Изменение на климата и управление на риска от бедствия

Базираните на екосистеми подходи са стратегии и мерки, които мобилизират адаптивните сили на природата. Те са сред най-широко приложимите, икономически най-жизнеспособните и най-ефективните инструменти за борба с последиците от изменението на климата. Когато са целесъобразни, такива подходи използват решения с

¹³ Териториална програма на Европейския съюз до 2020 г. Към приобщаваща, интелигентна и устойчива Европа на регионалното многообразие. Неофициална среща на министрите, отговарящи за териториалното устройство и планиране. 19 май 2011 г. Унгария.

¹⁴ Съобщение на Комисията до Съвета и Европейския парламент относно тематична стратегия за градската околна среда. COM(2005) 718 final.

¹⁵ Доклади, проучвания и прегледи, подкрепени от Европейската комисия — <http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/studies.htm>.

¹⁶ Вж. примерите за потенциала на ЗИ за създаване на работни места, дадени в таблица 2 на Работния документ на службите на Комисията (SWD(2013) 155 final).

¹⁷ РДСК(2012) 101 final/2, стр. 13.

ЕИ, тъй като те използват биоразнообразието и екосистемните услуги като част от цялостна стратегия за адаптация, която да помогне на хората да се адаптират към отрицателните последици от изменението на климата или да ги смекчат. Следователно с най-новата стратегия на ЕС за адаптация към изменението на климата¹⁸ се цели да се проучи необходимостта от допълнителни насоки за органите и лицата, вземащи решения, гражданското общество, частните предприятия и специалистите по опазване на околната среда с оглед да се гарантира пълно мобилизиране на основани на екосистеми подходи за адаптация. Инициативи за ЕИ в селското и горското стопанство, които имат положително въздействие върху запасите от въглерод и баланса на емисиите на парникови газове в държавите членки, ще бъдат взети под внимание в рамките на LULUCF¹⁹, като по този начин ще допринесат за осъществяването на политиките на ЕС и на РКООНИК в областта на климата.

Клетка 3: Екологосъобразна инфраструктура в контекста на смекчаването на последиците от изменението на климата и адаптацията към него. Пример за многото ползи от възстановяването на природния капитал е екологичното възстановяване на горите в заливни райони. Правилно функциониращи гори в заливни райони могат да бъдат много полезни, те например филтрират водата, запазват нивото на водата и предотвратяват ерозията. Горите също така смекчават последиците от изменението на климата, като съхраняват CO₂ и предоставят биоматериали, които могат да действат като временни резервоари за въглерод (продукти от дървесина) или като въглеродни заместители на материали и горива с много висока въглеродна интензивност, а освен това действат като „предпазен клапан“, като съхраняват вода и намаляват риска от наводнения в населените места. Често еднократните разходи за възстановяването на горите в заливни райони и разходите за поддържането им са по-ниски от тези за чисто технически решения като изграждане на язовири и водохранилища. Тъй като мерките за възстановяване на горите позволяват и реката отново да тече през прилежащия заливен район, тези мерки осигуряват и движението на видове от европейско значение, като например видрата, както и редки видове риба и птици.

Освен това ЕИ ще бъде необходимо допълнение на мерките за намаляване на емисиите на въглероден диоксид от транспортния и енергийния сектор, смекчаване на отрицателното въздействие на усвояването и разпокъсването на земята и насърчаване на възможностите за по-добро включване на въпроси относно земеползването, екосистемите и биоразнообразието в политиките и планирането. Решения с ЕИ могат да допринесат значително за създаването на „зелени“ транспортни коридори, като използват потенциала на здрави екосистеми например за устойчиво ограничаване на въглеродните емисии.

Директивата относно енергийните характеристики на сградите²⁰ поощрява разработването и използването на нови материали и нови проектни характеристики в сградното строителство като част от стремежа за намаляване на изключително високите емисии на парникови газове от този сектор. Решения с ЕИ, като например „зелени“ покриви и стени, могат да допринесат за намаляване на емисиите на парникови газове, защото те изискват по-малко енергия за отопление и охлаждане и имат много други предимства, като например задържане на вода, пречистване на въздуха и обогатяване на биоразнообразието.

Решения с ЕИ, които повишават устойчивостта на бедствия, са и неразделна част от политиката на ЕС в областта на управлението на риска от бедствия. Изменението на климата и развитието на инфраструктурата правят застрашените от бедствия райони по-уязвими към екстремни метеорологични явления и природни бедствия, като

¹⁸ COM(2013) 216 final, Стратегия на ЕС за адаптация към изменението на климата.

¹⁹ Земеползване, промени в земеползването и горско стопанство.

²⁰ ОВ L 1, 4.1.2003 г., стр. 65.

наводнения, свлачища, лавини, горски пожари, бури и приливни вълни; те водят до човешки жертви и всяка година причиняват щети и застрахователни разходи в ЕС в размер на милиарди евро. Въздействието на такива явления върху човешкото общество и околната среда често може да бъде намалено, като се използват решения с ЕИ, като например функционални заливни райони, крайречни гори, гори за защита в планинските райони, бариерни брегове и крайбрежни влажни зони, които могат да бъдат комбинирани с инфраструктура за намаляване на бедствията, като например съоръжения за защита на реки. Чрез подкрепа на местни начини на препитаване и местни икономики ЕИ може да спомогне и за намаляване на уязвимостта към рискове. Следователно инвестициите в основани на екосистеми мерки за намаляване на риска от бедствия и ЕИ могат да създадат многобройни ползи за новаторските подходи за управление на риска, адаптацията към рисковете, свързани с изменението на климата, поддържането на устойчиви начини на препитаване и екологосъобразния растеж²¹. Градовете и местните власти са начело на усилията за справяне с непосредствените последици от такива бедствия. Поради това те играят решаваща роля в прилагането на превантивни мерки, например под форма на ЕИ.

Клетка 4: Изграждане на устойчивост и подобряване на механизмите за защита По отношение на защитата на бреговете от наводнения проектът за изместването на дигите в равнините на Alkborough (Alkborough Flats managed realignment scheme) в устието на р. Humber в Англия се оказва полезен за защитата на бреговете от наводнения, както и за намаляване и отлагане на разходите за изграждане на брегови укрепления. Очаква се, че проектът ще предостави полза за защитата от наводнения в размер на 400 667 GBP (465 000 EUR) годишно и общата печалба ще възлезе на 12,2 милиона британски лири (14 милиона евро); освен това той има и други ползи за дивата природа и екосистемните услуги. Проектът струва 10,2 милиона британски лири (11,8 милиона евро) и включва възстановяването на приливни местообитания на 440 хектара земеделски площи.

2.4. Природен капитал

Както се посочва в неотдавнашното предложение на Комисията за програма за действие за околната среда до 2020 г.²², екологосъобразната инфраструктура може да изиграе важна роля за опазване, съхраняване и увеличаване на природния капитал на ЕС.

Земя и почва

Земята и почвата са едни от най-важните природни ресурси в ЕС, въпреки това всяка година повече от 1000 km² площ се използват за жилищното строителство, промишлеността, изграждането на пътища или целите на отдых и развлечение²³. В много региони почвата е необратимо ерозираща или е с ниско съдържание на органични вещества. Замърсяването на почвата също е сериозен проблем²⁴. Систематичното включване на съображения за ЕИ в процеса на планиране и вземане на решения ще спомогне за намаляване на загубата на екосистемни услуги, свързана с бъдещото усвояване на площи, и за подобряване и възстановяване на функциите на почвата.

²¹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Подход на Общността за превенция на природни и причинени от човека бедствия {COM(2009) 82 окончателен.

²² COM(2012) 710 final.

²³ Европейска агенция за околната среда, Доклад за състоянието на околната среда за 2010 г. <http://www.eea.europa.eu/soer>.

²⁴ Изпълнение на Тематичната стратегия за опазване на почвите и текущи дейности. Доклад на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите. COM(2012) 46 final.

Управлението на земята за целите на селското и горското стопанство има значително въздействие върху състоянието на природния капитал на ЕС. Общата селскостопанска политика (ОСП) и политиката за развитието на селските райони признават тази връзка и предоставят инструменти и мерки за насърчаване на ЕИ и на зони с висока природна стойност в селските райони. Това се отнася до широкомащабно директно подпомагане за селскостопанските производители в рамките на първия стълб на ОСП, което цели да се предотврати изоставянето и разпокъсаността на земи, и до по-малки по мащаб дейности, финансирани чрез програми за развитие на селските райони в рамките на втория стълб, в това число инвестиции в непроизводствени дейности, агроекологични мерки (напр. мерки за опазване на земеделски територии, поддържане и подобряване на живи плетове, буферни ивици, тераси, стени със сух градеж, мерки за пасищното горско стопанство), плащания за насърчаване на съгласуваност с мрежата „Натура 2000“, сътрудничество при поддръжката на важни полеви граници, както и опазване и възстановяване на характеристики на селското наследство.

Комисията включи допълнителни екологични аспекти в своите предложения за реформиране на Общата селскостопанска политика. Те включват изискването земеделските производители, които получават плащания по първия стълб, да поддържат съществуващите постоянни пасища в земеделското си стопанство и 7 % от обработваемата земя и земята с постоянни култури да бъдат приоритетни екологични площи²⁵. Ако се прилагат правилно, тези мерки могат да допринесат и за ЕИ. Тъй като решенията, свързани с ЕИ, изискват интегрирано схващане за екосистемните услуги, те насърчават балансиран подход, който изтъква многофункционалния характер на селските райони, включително достъпа до устойчива, безопасна и питателна храна чрез къси вериги за хранително снабдяване. Следователно екологосъобразната инфраструктура насърчава и по-съгласуван подход към вземането на решения, като екологичните съображения и въпросите на устойчивостта се интегрират в пространственото планиране в селските и градските райони.

Клетка 5: Мерки, предвидени за селскостопански площи Асоциацията на младите земеделски производители в Севиля, Испания осъществи новаторски проект по програма LIFE за разработка на модел за по-устойчиво управление на почвите. Той бе насочен към площи, върху които по-голямото покритие с дървесни култури и по-интензивното производство са довели до увеличаване на утаяването, изтичане на торове и замърсяване с пестициди. В рамките на проекта бе определено какви видове растителна покривка представляват най-добрата защита срещу ерозията. Повишеният капацитет на почвите за задържане на вода беше допълнителна полза към подобреното качество на водата поради намалено изтичане на агрохимически вещества. Това пък оказва положително въздействие върху качеството на местния ландшафт и биоразнообразието. В по-широк мащаб промяната на земното покритие направи селскостопанските площи по-кохерентни и по-устойчиви, особено на изменението на климата.

Предстоящата нова стратегия за горите ще интегрира други проблеми на околната среда и ще бъде насочена към постигането на подцелта „гори“ по стратегията за биологичното разнообразие. Мерките за значително намаляване на разпокъсането и влошаването на състоянието на горите и за възстановяване на увредени гори могат да спомогнат и за подобряване на природозащитния статус на видове и местообитания, които зависят от горското стопанство или са повлияни от него, както и да подобрят предоставянето на свързаните с него екосистемни услуги. ЕИ може да даде своя конструктивен принос в това отношение, като осигурява съгласувана рамка, в която се запазват и подобряват природните дадености и функции в горските райони.

²⁵ COM(2011) 625 final/2.

Вода

Интегрирането на съображения на ЗИ в управлението на речните басейни може да допринесе значително за осигуряване на добро качество на водите, смекчаване на последиците от хидро-морфологичния натиск и намаляване на въздействието на наводнения и суши²⁶. Екологосъобразната инфраструктура предлага и икономически ефективни възможности²⁷ за по-добро прилагане на Директивата за питейната вода²⁸ и Директивата за подземните води²⁹. Новаторски високоефикасни и икономически ефективни екологични решения, които предлагат много ползи, се разработват и в областта на пречистването на отпадъчни води³⁰.

Клетка 6: Агроекологични мерки, свързани с водата. В Sint-Truiden в Белгия бяха предприети мерки за защита на селото от ерозия на почвата и кални наводнения. Те включваха затревени водни пътища, затревени буферни ивици и басейни за задържане на водата в речния басейн. Общите разходи за тези мерки бяха ниски (126 EUR/ha в продължение на 20 години) в сравнение с разходите по почистване и възстановяване на щетите, причинени от кални наводнения в проучваната област, (54 EUR/ha за една година) и предвид всички допълнителни ползи, например по-доброто качество на водата надолу по течението; по-ниски разходи за драгиране надолу по течението; по-малко психологическо натоварване за населението и по-голямо биологичното разнообразие. Освен това по-голямото биоразнообразие и по-доброто качество на ландшафта създадоха нови възможности за агро- и екотуризма.

По отношение на морската среда ЕИ може да помогне за осъществяване на настоящите стратегии относно морското пространствено планиране и интегрираното управление на крайбрежните зони³¹, по-специално на стратегиите за устойчиво управление на крайбрежните зони и за по-ефикасни брегови укрепления. От прилагането на принципи на ЕИ за насърчаване на многобройни екосистемни услуги в морската среда може да се възползва и по-нататъшното развиване на подходи за „синия въглерод“³², които имат положително въздействие върху рибните запаси.

Опазване на природата

„Натура 2000“ е екологична мрежа, създадена по силата на директивите за местообитанията³³ и за птиците³⁴. Тя се състои от над 26 000 обекта, разположени във всички държави членки, и заема 18 % от сухоземната територия на ЕС и приблизително 4 % от териториалните морски води на държавите членки. Тя бе създадена главно за съхранение и опазване на основни видове и местообитания в целия ЕС, но също така предоставя множество екосистемни услуги на човешкото общество. Стойността на тези услуги се оценява на 200—300 милиарда евро годишно³⁵. Благодарение на работата, извършена през последните 25 години за създаване и консолидиране на мрежата, вече съществува „гръбнакът“ на екологосъобразната инфраструктура в Европа. „Натура

²⁶ План за опазване на водните ресурси на Европа. „Съобщение на Комисията до Съвета, Европейския парламент, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите. COM(2012) 673 final.

²⁷ Икономика на екосистемите и биологичното разнообразие (The Economics of Ecosystems and Biodiversity - ТЕЕВ). Примери от Виена, Ню Йорк, Филадельфия и Vittel, <http://www.teebweb.org/>.

²⁸ ОВ L 330, 5.12.1998 г., стр. 32.

²⁹ ОВ L 372, 27.12.2006 г., стр. 19.

³⁰ Интегрирани изкуствени влажни зони (Integrated Constructed Wetlands, ICW), пример за проект на ЕИ, могат да помогнат за постигане на целите на политиката на ЕС за пречистване на отпадъчните води и опазване на водите за къпане.

³¹ COM(2013) 133 final.

³² <http://www.thebluecarbonproject.com/the-problem-2/>.

³³ ОВ L 206, 22.7.1992 г., стр. 7.

³⁴ ОВ L 103, 25.4.1979 г., стр. 1.

³⁵ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/financing/index_en.htm.

2000“ е резервоар на биологичното разнообразие, който може да се използва за повторно заселване и съживяване на увредени територии, както и за катализиране на развитието на ЕИ. Това ще помогне също така да се намали разпокъсването на екосистеми, да се подобри свързаността между обектите на мрежата „Натура 2000“ и по този начин да се постигнат целите, посочени в член 10 от Директивата за местообитанията³⁶.

3. РАЗРАБОТВАНЕ НА СТРАТЕГИЯ НА ЕС ЗА ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНА ИНФРАСТРУКТУРА

Както е изложено в разделите по-горе, ЕИ може да даде значителен принос за постигането на редица важни политически цели на ЕС. В настоящия раздел се разяснява какво трябва да се направи за насърчаване на развитието на ЕИ и какво следва да се направи на равнището на ЕС.

Ниво на ЕС: въпроси, свързани с равнището на действие и политиките

Развитието на ЕИ в ЕС се намира на кръстопът. През последните 20 години бяха проведени все повече проекти на ЕИ и вече разполагаме с богат опит, който показва, че подходът е гъвкав, надежден и икономически ефективен. Проекти на ЕИ се провеждат на местно, регионално, национално или трансгранично равнище. С цел да се оптимизира функционирането на ЕИ и да се извлече максимална полза от нея, дейностите на различните равнища на ЕИ следва обаче да са взаимно свързани и взаимно зависими. Това означава, че дори при минимална степен на последователност и съгласуваност между отделните равнища ползите могат да бъдат значително увеличени. Ако не бъдат предприети действия на равнище ЕС, ще има само няколко независими инициативи, чийто потенциал за възстановяване на природния капитал и намаляване на разходите за тежка инфраструктура няма да може напълно да се изчерпи³⁷. Поради това заинтересованите страни очакват ясен, дългосрочен ангажимент от страна на ЕС за разработване и внедряване на ЕИ.

Интегриране на аспекти на ЕИ в основните политически области

Както е посочено в раздел 2, ЕИ може да даде значителен принос в областта на регионалното развитие, изменението на климата, управлението на риска от бедствия, селското и горското стопанство и околната среда. В повечето случаи този принос, който ЕИ може да даде, е вече признат. Сега обаче трябва да се гарантира, че тя е задължителна част на пространственото планиране и териториалното устройство и се интегрира напълно в изпълнението на тези политически мерки. За да може да се изчерпи пълният потенциал на екологосъобразната инфраструктура в рамките на следващия бюджетен пакет (2014—2020 г.), условията за използване на средствата трябва да бъдат установени във възможно най-кратък срок, за да се улесни включването на ЕИ в проекти, финансирани с подходящите механизми за финансиране, като общата селскостопанска политика, Кохезионния фонд, Европейския фонд за регионално развитие, „Хоризонт 2020“, Механизма за свързване на Европа, Европейския фонд за морско дело и рибарство и Финансовия инструмент за околната среда (LIFE).

³⁶ http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/docs/adaptation_fragmentation_guidelines.pdf.

³⁷ <http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/studies.htm#design>.

Необходимостта от съгласувани и надеждни данни

За ефективно внедряване на ЕИ съгласувани и надеждни данни са от съществено значение. Необходима е информация за обхвата и състоянието на екосистемите, за предоставяните от тях услуги и стойността на тези услуги³⁸, така че екосистемните услуги да бъдат правилно оценени и впоследствие, ако е целесъобразно, да им бъде определена цена с цел насърчаване на решения с ЕИ в пространственото планиране и в решения за инфраструктурата. Въпреки че е ясно, че повечето решения относно проекти на ЕИ ще бъдат вземани на местно, национално и регионално равнище, по отношение на данните, на които тези решения се основават, следва да има стремеж към поне минимално равнище на съгласуваност, особено за финансираните със средства на ЕС проекти.

Макар и в момента да има изобилие от данни, те в повечето случаи не са генерирани или оценени по последователен или съгласуван начин. В контекста на стратегията на ЕС за биологичното разнообразие Комисията понастоящем си сътрудничи с Европейската агенция за околната среда, други изследователски организации и агенции, държавите членки и заинтересованите страни, за да гарантира най-ефективното използване на данните от настоящите и планираните дейности. Тази работа ще продължи и в бъдеще, но в идеалния случай следва да бъде засилена, а приносът на научната общност да бъде увеличен. ЕС трябва да играе съществена роля в този процес, в частност като предоставя финансова подкрепа за програми, насочени към преодоляването на този недостиг на информация, например „Хоризонт 2020“ и европейските структурни и инвестиционни фондове.

Подобряване на базата от знания и насърчаване на иновациите

Нашето разбиране на техническите въпроси, свързани с разгръщането на екологосъобразната инфраструктура, се разви значително през последните години. Въпреки това са необходими повече изследвания, за да се подобри нашето разбиране за връзките между биологичното разнообразие (видове/местообитания) и състоянието на екосистемата (жизненост, устойчивост и производителност), както и между състоянието на екосистемата и капацитета ѝ да предоставя екосистемни услуги. По-подробни знания за стойността на екосистемните услуги, по-специално социалните и здравните ползи и ползите за сигурността/устойчивостта на решения с ЕИ, също биха били много ценни за бъдещото развитие на ЕИ. Освен това следва да се насърчават инвестиции в приложни изследвания с цел изпитване и прилагане на новаторски решения с ЕИ.

Потенциалът на ЕИ за предоставяне на икономически ефективни решения ще бъде увеличен още повече чрез разработването на подходящи технологии и процеси,

³⁸

Методическа работа по картографиране и оценка на екосистемите и техните услуги се извършва в рамките на дейност 5 от стратегията за биологичното разнообразие. Тази информация обаче трябва да се приспособява към целите на ЕИ (виж примери на адрес: http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/index_en.htm). В контекста на политиката в областта на изменението на климата ЕС неотдавна прие законодателство, с което се хармонизира отчитането на парниковите газове от сектора на LULUCF и се определя пътна карта за подобряване и разширяване на отчетните системи на държавите членки. По този начин се осигурява наличието на съгласувани данни за целия ЕС относно намаленията на емисиите на парникови газове на (управлявани) екосистеми: Решение на Европейския парламент и на Съвета относно правила за отчитане в областта на емисиите и поглъщанията на парникови газове, дължащи се на дейности във връзка със земеползването, промените в земеползването и горското стопанство, и на информация за мерки относно тези дейности.

особено по отношение на транспорта, енергетиката, селското стопанство и проектирането и функционирането на нашите градове, и ще даде тласък на биоикономиката³⁹. „Интелигентни“ сгради, изградени с ефективно използване на ресурсите и от нови материали, с екологични характеристики, като например „зелени“ покриви и стени, могат да предоставят екологични, социални и здравни ползи в градовете⁴⁰. Наред с технологиите хората, работещи с ЕИ, трябва да развият съответните умения и компетентности, които им позволят да преминат към иновативен подход. Справянето с недостига на квалифицирана работна ръка чрез преквалификация и по-нататъшно обучение на квалифициран персонал е от съществено значение, за да има подходящо обучен персонал в средносрочен план.

На равнището на ЕС програмата „Хоризонт 2020“ и Европейският фонд за регионално развитие са потенциални източници на подкрепа за научноизследователската дейност и иновациите във връзка с ЕИ.

Предоставяне на финансова подкрепа за проекти на ЕИ

Интегрирането на ЕИ в изпълнението на политиката в ключови сектори би осигурило подкрепа чрез съответните механизми за финансиране и би насърчавало внедряването на ЕИ в целия ЕС. Освен това и частният сектор трябва да изиграе важна роля и да инвестира в ЕИ. Проектите на ЕИ обаче са сложни и неизбежно рисковани, преди всичко в началните фази на развитие. ЕС трябва да намали риска чрез финансови инструменти (като например практики за поделяне на риска) и споразумения между множество партньори с участието на публични и частни фондове. Потенциалните инвеститори (община, регион, частните предприемачи) се нуждаят и от техническа подкрепа за разработване на проекти на ЕИ⁴¹. Комисията и ЕИБ понастоящем разглеждат редица варианти за създаването на финансов механизъм, който да подпомогне инвестиции, свързани с биологичното разнообразие, включително и проекти на ЕИ.

Проекти на ЕИ на равнище ЕС

Много географски характеристики, като планини (Алпите, Пиренеите, Карпатите), речни басейни (Рейн, Дунав) и гори (Феноскандинавски гори), се простират извън националните граници и са част от общото европейско природно и културно наследство и от идентичността на ЕС. Те изискват съгласувани съвместни действия и общоевропейско мислене. Засега широкомащабните инфраструктурни инициативи бяха предприети предимно в областта на транспорта, енергетиката и ИКТ⁴². Разработването на еквивалентен инструмент, а именно TEN-G — трансевропейските приоритетни оси за ЗИ в Европа (на базата на трансевропейските мрежи в „сивите“ инфраструктурни сектори), би допринесло значително за гарантиране на устойчивостта и жизнеспособността на някои от най-емблематичните екосистеми в Европа, със съответните социални и икономически ползи. Такива инициативи биха действали и като водещи инициативи, които могат да послужат за пример на национално, регионално и местно равнище и да повишат значението на трансевропейските екологосъобразни инфраструктури за политическите, плановите и финансовите решения. Държавите членки и регионите се приканват да се възползват от възможностите за разработване на ЕИ в трансграничен и транснационален контекст в

³⁹ COM(2012) 60 final.

⁴⁰ „Connecting smart and sustainable growth through smart specialisation.“ Европейска комисия, 2012 г.

⁴¹ http://ec.europa.eu/environment/enveco/biodiversity/pdf/BD_Finance_summary-300312.pdf.

⁴² COM(2011) 676 окончателен, COM(2011) 665 окончателен.

рамките на макрорегионалните стратегии, финансирани от ЕФРР⁴³, и програмите за европейско териториално сътрудничество⁴⁴.

Клетка 7: Проекти на ЕИ на равнище ЕС. Европейската инициатива „Зелен пояс“ е екологична мрежа за района между Баренцово море и Черно море. Целта ѝ е човешките дейности да се хармонизират по-добре с естествената среда и да се увеличат възможностите за социално-икономическото развитие на местните общности. Тя свързва национални паркове, природни паркове, биосферни резервати, трансгранични защитени зони и незащитени зони в гранични или трансгранични райони. С нея се подкрепят инициативи за регионално развитие на базата на опазването на природата. Проектът има за цел да превърне една от най-непреодолимите граници в историята на човечеството (Желязната завеса) в символ за помирение и трансгранично сътрудничество, като се запазват и защитават някои от най-впечатляващите и уязвими ландшафти на Европа.

4. СТРАТЕГИЯ НА ЕС ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНА ИНФРАКСТРУКТУРА

Комисията е твърдо решена да разработи стратегия на ЕС за ЕИ, която спомага за съхраняване и увеличаване на природния ни капитал и за постигане на целите на „Европа 2020“. На фона на гореизложените съображения за потенциалните ползи на ЕИ и ролята, която ЕС може да изиграе при нейното развитие, тя счита, че стратегията следва да бъде под формата на рамка за подкрепа, която съчетава политически сигнали и технически или научни дейности. На този етап тя е на мнение, че стратегията може да се изпълнява приложени в рамките на съществуващото законодателство, политически инструменти и механизми за финансиране.: Стратегията би съдържала следните елементи:

Насърчаване на аспекти на ЕИ в най-важните политически области

Регионалната политика или политиката на сближаване, политиките в областта на изменението на климата и околната среда, управлението на риска от бедствия, политиките за здравеопазване и защита на потребителите, както и общата селскостопанска политика, включително свързаните с тях механизми за финансиране — това са основните политически области, в които екологосъобразната инфраструктура ще се насърчава. До края на 2013 г. Комисията ще разработи технически насоки за начина на включването на аспектите на екологосъобразната инфраструктура в изпълнението на тези политики 2014—2020 г. В рамките на тези ключови области тя ще предприеме стъпки за повишаване на осведомеността за ЕИ у главните заинтересовани страни и да насърчава най-добрите практики, включително чрез разработване на специална ИТ платформа за обмен на информация.

Освен това Комисията ще разгледа въпроса как новаторски решения с ЕИ могат да бъдат финансирани чрез редица други инструменти на ЕС, като Механизма за свързване на Европа. Например в политиката за трансевропейската транспортна мрежа екологосъобразната инфраструктура може да се насърчава като съставна част от проекти в рамките на предлагания „коридорен“ подход.

Подобряване на информацията, укрепване на базата от знания и насърчаване на новаторството

В допълнение към продължаващата работа по картографиране и оценка в контекста на стратегията на ЕС за биологичното разнообразие, до 2015 г. Комисията ще направи преглед на обхвата и качеството на техническите и пространствените данни, които са

⁴³ Стратегия за региона на Балтийско море и стратегия за региона на река Дунав.

⁴⁴ http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/cooperation/index_en.cfm.

на разположение за лицата, вземащи решения във връзка с внедряването на ЕИ. В прегледа ще се разгледа и въпросът как действащите разпоредби, уреждащи генерирането, анализа и разпространението на тази информация, биха могли да бъдат подобрени, по-специално чрез по-добро използване на механизми за обмен на информация.

До 2013 г. Комисията ще оцени необходимостта и възможностите в контекста на програма „Хоризонт 2020“ да се подпомага от методологична гледна точка текущата работа по картографиране и оценка, да се подобрява базата от знания, както и да се разработват и насърчават иновативни технологии и подходи за улесняване на развитието на ЕИ. Тя също така ще направи оценка как техническите стандарти, особено във връзка с физически градивни елементи и процедури, биха могли да допринесат за разрастване на пазара на подходящи за ЕИ продукти.

Подобряване на достъпа до финансиране

Комисията ще продължи да проучва възможностите за създаване на иновативни финансови механизми за подкрепа на ЕИ. Заедно с ЕИБ тя се стреми до 2014 г. да създаде механизъм за финансиране, с който да се подпомагат лица, които искат да разработят проекти на ЕИ.

Проекти на ЕИ на равнище ЕС

До края на 2015 г., Комисията ще извърши проучване, за да оцени възможностите за създаване на европейска инициатива за TEN-G. Това проучване ще включва оценка на разходите и на икономическите, социалните и екологичните ползи от такава инициатива.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Екологосъобразната инфраструктура може да допринесе значително за постигането на много от ключовите политически цели на ЕС. Най-добрият начин, по който ЕС може да насърчава развитието на ЕИ, е да се създаде рамка за подкрепа, с която да се насърчават и улесняват проекти на ЕИ в рамките на съществуващите правни, политически и финансови инструменти. Държавите членки се приканват да се възползват от тези възможности, за да ускорят развитието на ЕИ и да използват нейния потенциал за целите на устойчивото развитие. В настоящия документ се разяснява основанието за насърчаване на ЕИ и се описват характеристиките на бъдещата стратегия на ЕС. До края на 2017 г. Комисията ще направи преглед на напредъка по развитието на ЕИ и ще публикува доклад за придобития опит, заедно с препоръки за бъдещи действия.